

Strašidelná půlnoční mše

(aneb O setkání s kmotrou)

Stará Weinertová z Křinic chtěla jednou jít do Broumova na půlnoční mši. Když procházela kolem broumovského hřbitovního kostelíku U Naší milé Paní, uviděla ho celý osvětlený a zevnitř slyšela varhany a zpěv. Velmi se podivila, protože to bylo nezvyklé. Potom se ale uklidnila a řekla si, že se tu zřejmě slaví Štědrý večer. Protože bylo velmi chladno, rozhodla se tam zatím na chvíli ohrát, než půjde dál do města.

Vstoupila do kostela, který byl tak plný, že sotva našla místo. Nakonec se usadila v poslední lavici pod schody k varhanům, hned vedle vstupních dveří. Při posledním evangeliu vstala a náhodou si všimla, že sousedce po levé straně se sesouvá šátek z hlavy. Podívala se pozorněji, a ke svému úděsu poznala, že vedle ní sedí její kmotra, která před několika dny zemřela. Sama při pohřbu vyprovázela její rakev k hrobu.

Stará Weinertová okamžitě pochopila, čeho se účastnila, a jedním skokem byla venku z kostela. Při tom měla pocit, jako by ji přítomní zkoušeli chytat za ruce.

Na půlnoční mši ve městě už neměla ani pomyslení, a spěchala domů. Když tam ve vysoké horečce došla, hned si lehla do postele, ale už jí nebylo pomoci. Po několika dnech zemřela. Pohřbili ji vedle hrobu její kmotry.

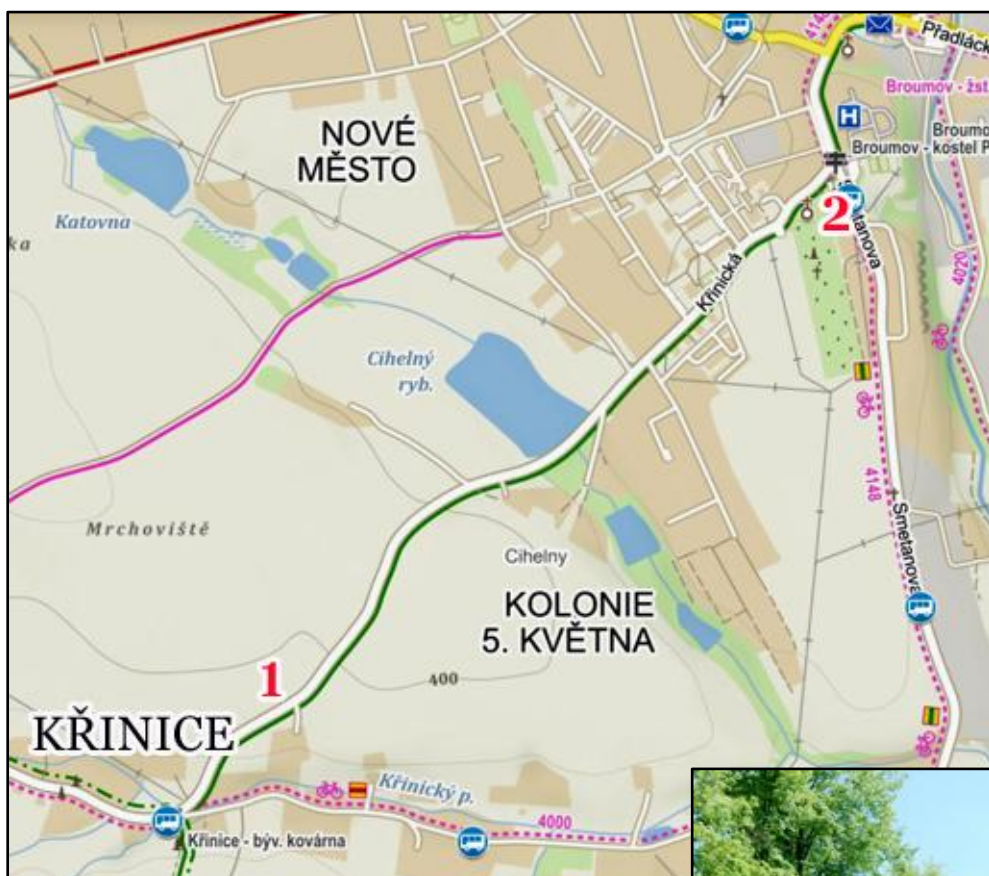
Vysvětlivky

1 - Podle přehledu příjmení v ČR se dnes na Broumovsku již příjmení Weinert neobjevuje. Přesto se dá nalézt v nedalekém Trutnově. V minulých stoletích se však příjmení Weinert na Broumovsku nacházelo. Například 26. srpna 1928 byl v Hronově při pokládání základního kamene Jiráskova divadla za místní ochotníky přítomen sekretář Weinert.

2 - Půlnoční mše a její původ: mše (latinsky vigilia), přeneseně vigilie, v překladu znamená bdění. Ve staročeštině se též překládalo jako svatvečer (svatý večer). Jde o zvyk připravovat se na významné svátky, anebo se připravovat na mimořádné události předcházející svátkům. Příprava tkví v nočním bdění při modlitbách. Vigilie před velkými svátky jsou v křesťanské liturgii doloženy již od 5. století a slavili se jak v církvi východní, tak i západní. Den, kdy probíhala mše, byl zároveň spojen s půstem. Od středověku se počet vigilii (mší) v západní církvi snižoval, až nakonec za sváteční mše zůstaly vigilie vánoční, velikonoční, svatodušní a apoštolská. Velikonoční mše byla přesunuta na předchozí den (Bílou sobotu) a od Druhého vatikánského koncilu se opět slaví v noci. Co se týče vánoční, čili štedrovečerní mše, která se slouží v církvi, jde o slavnostní mši v předvečer svátku Narození Páně, tedy v předvečer Božího hodů vánočního, jinými slovy jde o večer 24. prosince, den před 25. prosincem, a mezi prostým lidem se pro tuto Štedrovečerní vigilii vžil název Půlnoční mše, či jen Půlnoční. A jak tedy praví pověst, stará Weinertová z Křinic mířila do Broumova kolem dřevěného kostelíku Panny Marie (kterému také místní říkávali U Naší milé Paní), za chladného počasí o Štedrém večeru. Zda popsanou událost v pověsti zažila nebo ne, to nechám už na fantazii každého čtenáře. Ale stejně tak není vyloučeno, že v mrazivém počasí Weinertka nastydla a vrátila se domů z

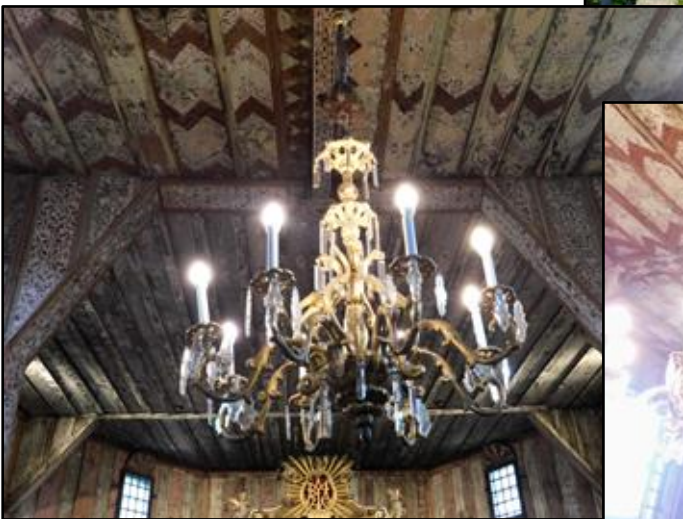
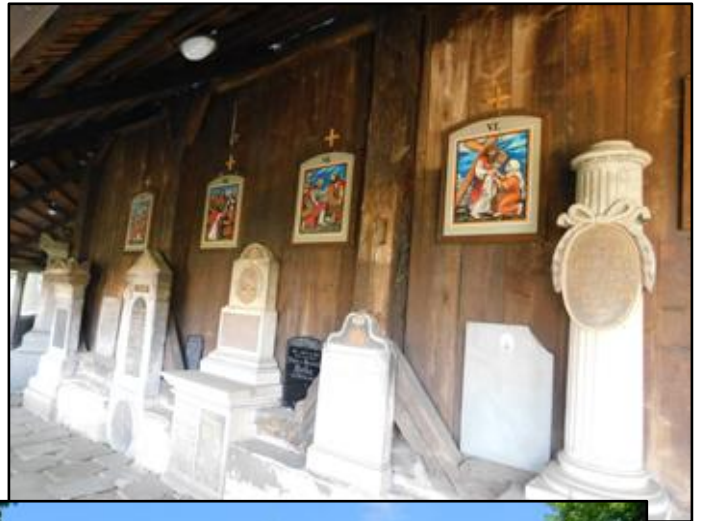
noční výpravy s horečkou a zápalom plic, který později doprovázelo blouznění, a v době před antibiotiky, jistý skon.

3 - Kmotra je původně staro-slovanské slovo odvozené z původního latinského názvu *commater* (což v překladu znamená společná-matka či spolu-matka). Mužský tvar *kmotr* vznikl pak čistě přechýlením do mužského rodu. V původním tradičním pojetí jde tedy o osobu blízkou, která přebírá za novorozené dítě trvalý závazek vůči samotnému novorozenci a jeho rodině, že se bude o dítě starat a pečovat v případě, kdyby dítě ztratilo rodiče, nebo se o dítě rodiče nemohli z nějakého důvodu postarat. Tento slib bychom mohli nazvat modernějším pojmem třeba jako náhradní rodičovství. Mezi prostým lidem se pak ve staré češtině pro *kmotra* či *kmotru* používalo také oslovení *kmoch*, *kmocháček* či *křesníček*. Z druhé strany pro *kmotra* či *kmotru* se dítě nazývalo *kmotřenec*, respektive *kmotřenka*. Bývalo zvykem, že *kmotr* či *kmotra* bývaly zhruba stejného stáří jako rodiče novorozence, proto za *kmotra* či *kmotru* narozeným dětem v rodinách chodívali většinou strýčkové či tetičky, tedy sourozenci rodičů, či jejich bratrance a sestřenice, nebo pak v krajním případě o generaci starší dědové a babičky.

- 1 - cesta z Křinic na Broumov a zpět
- 2 - dřevěný hřbitovní kostelík Panny Marie, kdysi nazývaný taktéž U Naší milé Paní

nahoře: venkovní pohled na kostelík, venkovní ochoz s náhrobky, oltář a modlitební kout, lustr

vpravo: pohled na ochoz, kde bývaly varhany, vlevo je vidět schodiště. Na této straně kostelíku býval kdysi dávno vchod, který je ze směru od Křinic (dnes je na pevno uzavřený a vchod do kostelíku je z druhé strany od sakristie za oltářem, pod zvoničkou). Z této strany podle pověsti přišla na mši stará Weinertová a usadila se pod schody, které jsou na fotografii vidět vlevo.

nahoře: oltář
vpravo: kříž svatého Benedikta

velká písmena na modrém poli C S P B =
Cruz Sancti Patris Benedicti
(Kříž otce Benedikta)

CSSML = Crux sancta sit mihi lux
(Svatý kříž, ať je mi světlem)

NDSMD = Non draco sit mihi dux
(A drak ať mi není vůdcem)

VRS = Vade retro satana
(Odstup, Satane)

NSMV = Nunquam suade mihi vana
(Nikdy mne již nepokoušej)

SMQL = Sunt mala queae libas
(Sliby tvé jsou jen klam)

IVB = Ipse venena bibas
(Sám svého jedu vypij)

Milan Škoda (21. 02. 2022)

- průvodce Broumovskem <http://www.milan-skoda.cz/broumovsko.htm>

- facebook <https://www.facebook.com/milan.skoda.9862/>

zdroj: Broumovsko v pověstech v převyprávění od Evy Koudelkové

zdroj: Wikipedie

fotografie: Milan Škoda